

DEPARTEMENT
WERK &
SOCIALE
ECONOMIE

Workshop 3

Duurzaamheidsacties

Livia De Clercq
Remco Lenstra

Vlaanderen
is duurzaam ondernemen

Doel van deze workshop

01

De Sustatoolmethode: gekozen
thema's

02

Brainstorm
duurzaamheidsinitiatieven

03

Sorteren van
duurzaamheidsinitiatieven

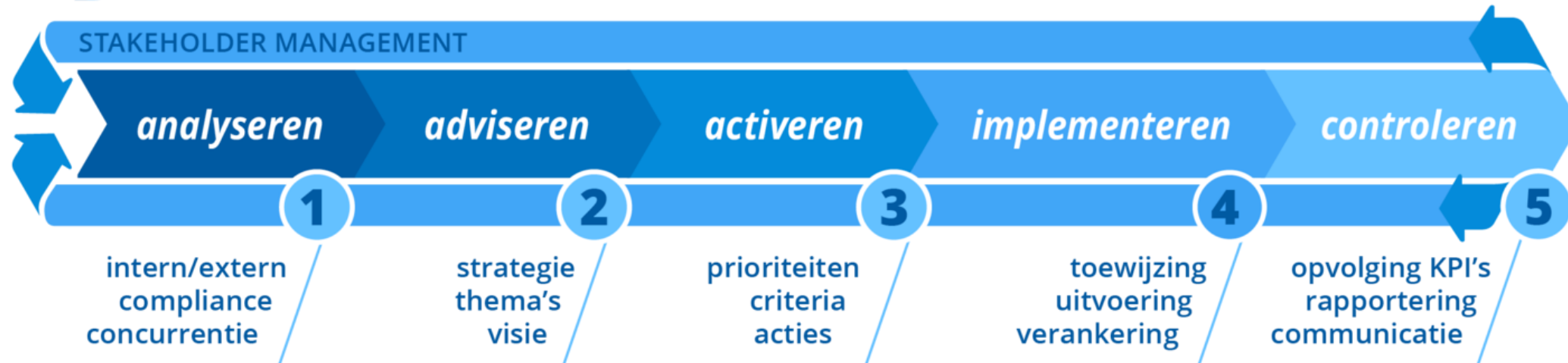
04

En nu?

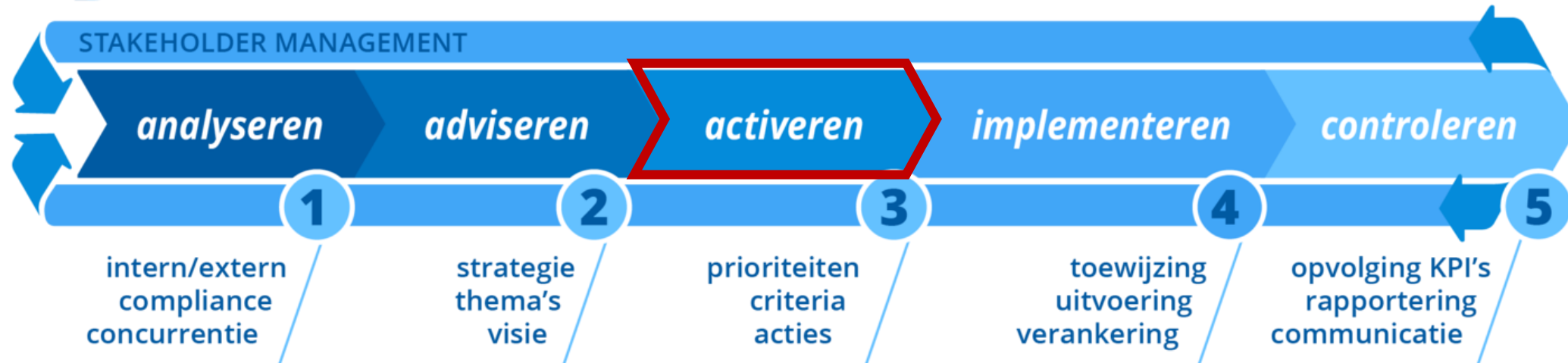
05

Sustacon IMPACT SUSTAINABILITY MANAGEMENT MET DE SUSTATOOL METHODE

Sustacon IMPACT SUSTAINABILITY MANAGEMENT MET DE SUSTATOOL METHODE

analyseren

- **Interne contextanalyse**
  - Input uit interne documenten
  - Input uit gesprekken met het management en vertegenwoordigers van het personeel
  - Bestaande metingen en info worden integraal opgenomen
- **Externe contextanalyse**

adviseren

- Hoe wil onze organisatie zich positioneren en in welke domeinen kan er actief op zoek worden gegaan naar verbetering?
- Welke waarden hebben wij?
- Wat is de duurzaamheidsvisie van onze organisatie en welke waarden willen we uitdragen?

efficiëntie
bereikbaarheid deskundig
plezier
klantgericht
eerlijkheid verantwoordelijk vertrouwen
integer respect loyaal
transparantie kwaliteit
samenwerken

De Sustatoolmethode

Duurzaamheid voor Tielt-Winge =

- Vertalen van een uitgestippelde visie naar 'strategische' en operationele doelstellingen.
- Acties selecteren op basis van een gedragenheid en haalbaarheid.
- Bepalen van evaluatiecriteria en timing voor acties.

Doel van deze workshop

- Concrete acties voorstellen rond duurzaamheidsthema's
- Voorkeuren voor bepaalde acties kenbaar maken

De Sustatoolmethode: gekozen thema's

Doel van deze workshop

01

02

Brainstorm
duurzaamheidsinitiatieven

03

Sorteren van
duurzaamheidsinitiatieven

04

En nu?

05

Perspectief

Thema's van de sustatool

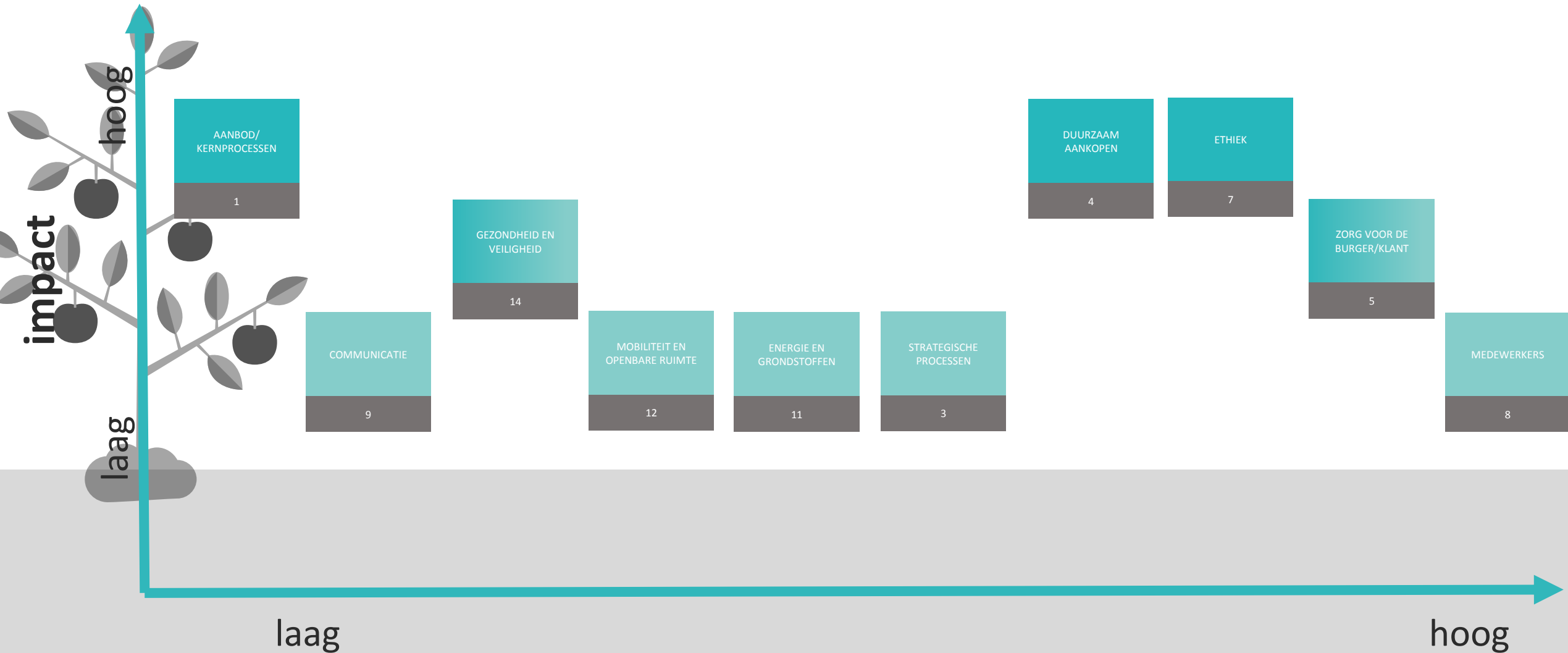

Maturiteitsniveau van de thema's

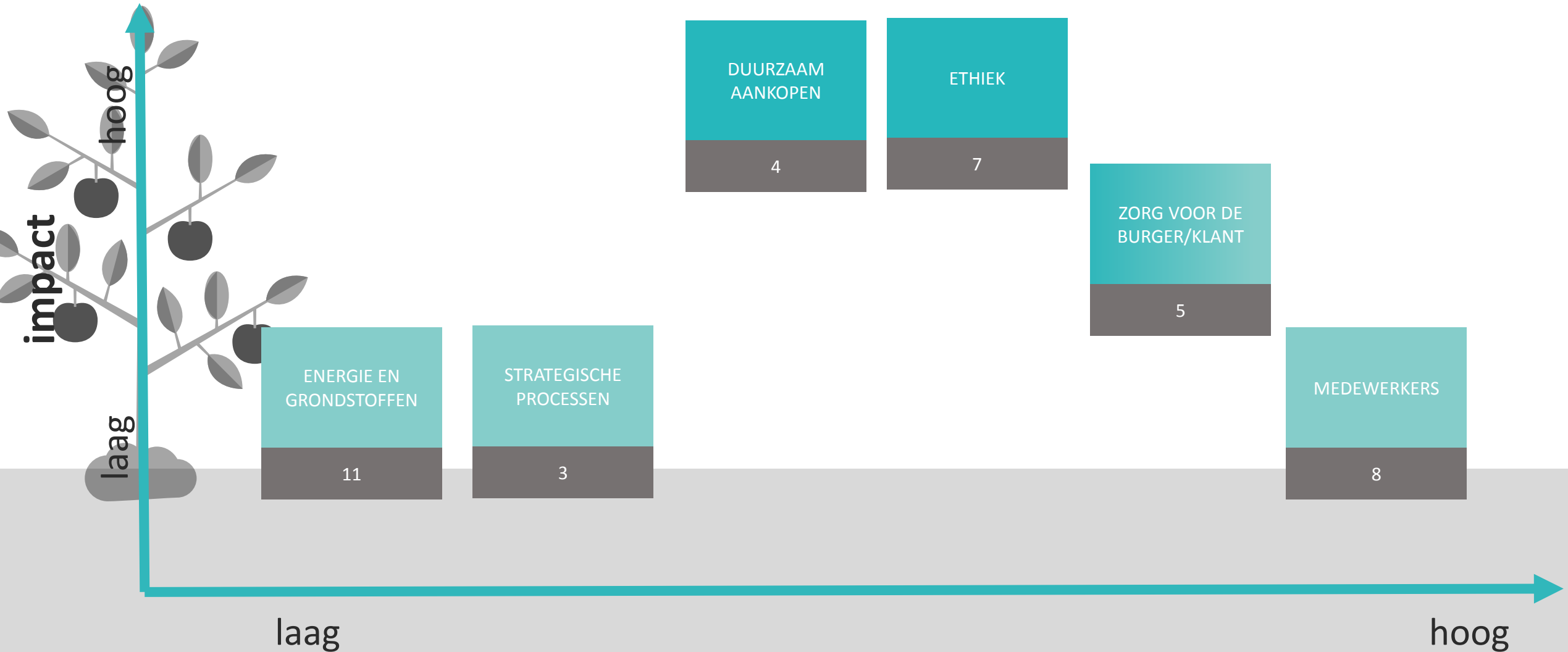

Prioritering van de thema's

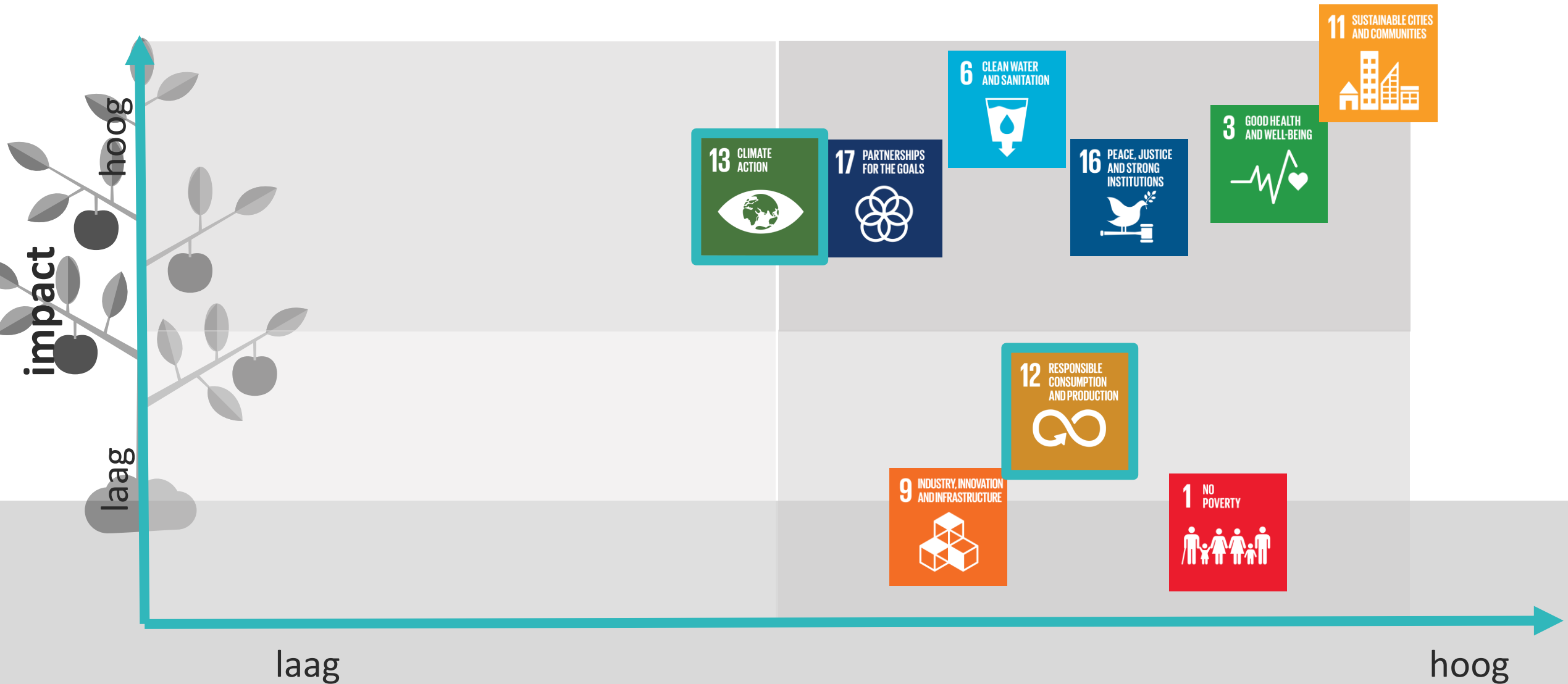

Prioritering van de thema's

Prioritiserings SDG's matrix

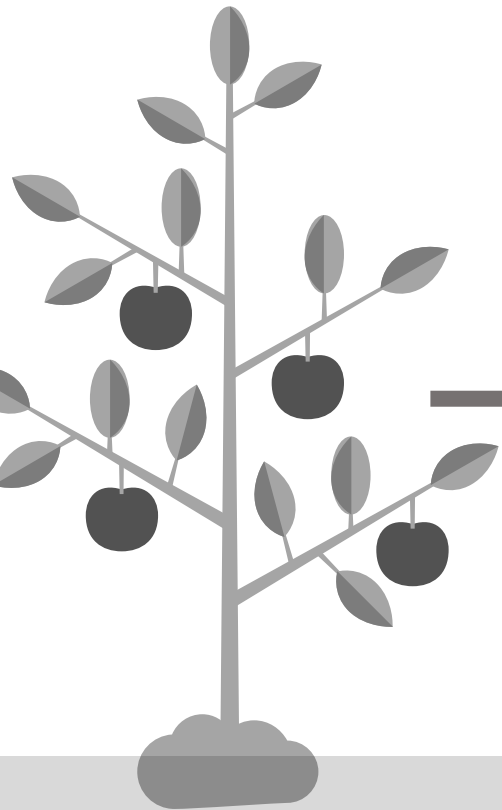

Keuze thema's

Vervolg...

Brainstorm duurzaamheidsinitiatieven

Doel van deze workshop

De Sustatoolmethode:
gekozen thema's

Sorteren van
duurzaamheidsinitiatieven

En nu?

01

02

03

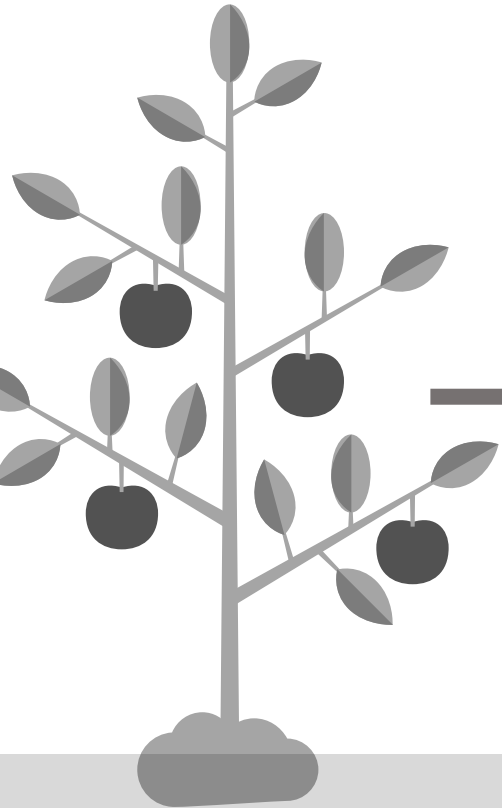
04

05

Vervolg...

AANBOD/
KERNPROCESSEN

1

Thema 1: Aanbod

- **Aanbod afstemmen op vraag**
- **Maak product/ dienst gebruiks- of onderhoudsvriendelijk**
- **Ecodesign**
- **Duurzame consumptie**

DUURZAAM
AANKOPEN

4

Thema 4: Duurzaam aankopen

- **Duurzaam aankopen/ Gebruik duurzaamheidscriteria als aankoopcriteria**
- **Duurzaam internationaal aankopen**
- **Opdrachten uitgevoerd door partners: aanstelling partners**
- **Start dialoog op met leveranciers en monitor hun duurzaamheidsprestaties.**
- **Standaardiseer het aankoopbeleid**

ETHIEK

7

Thema 7: Ethiek

- **(Gedreven door) waarden**
- **Integriteit**
- **Eerlijke concurrentie**
- **Respect voor intellectuele eigendom**
- **Deontologisch gevoelige situaties**

ENERGIE EN GRONDSTOFFEN

11

Thema 11: Energie en grondstoffen

- **duurzaam grondstoffengebruik**
- **duurzaam watergebruik**
- **gezonde grondstoffen**
- **lage koolstof voetafdruk**
- **Energieopwekking**
- **Energiezuinige constructie**
- **Energiezuinige verwarming**
- **Hernieuwbare energie**
- **Levenscyclus materiaal**
- **Verlichting**
- **Energieoverschot**
- **van afval naar materialen**

MILIEU

13

Thema 13: Milieu

- **Duurzaam waterbeheer / wateroverlast**
- **Meer biodiversiteit**
- **Zuivere lucht**
- **Afval- en restwater / regenwater**
- **Afvalbeheer / afvalreductie**
- **Emissies**
- **Geluidsoverlast**
- **Ruimtelijke Ordening en stadsplanning**

Thema's

Doelstelling 13: Klimaatactie

Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden.

De subdoelstellingen hebben betrekking op:

- 13.1 klimaatgerelateerde gevaren en natuurlijke rampen
- 13.2 beleid klimaatverandering
- 13.3 bewustwording klimaatverandering

Thema's

Doelstelling 12: Verantwoorde consumptie en productie

Verzekeren duurzame consumptie- en productiepatronen.

De subdoelstellingen hebben betrekking op:

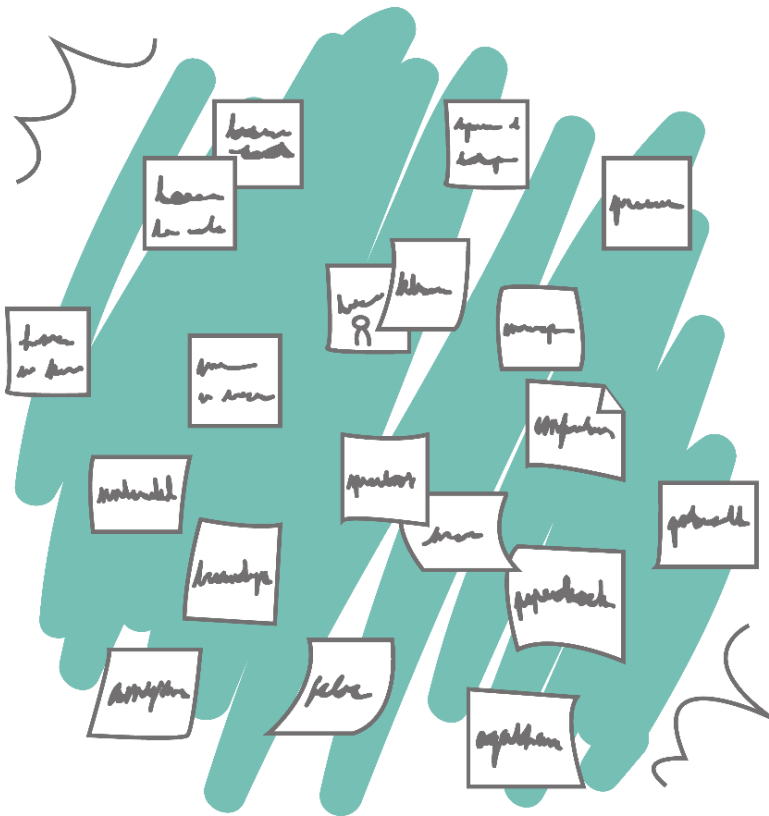
- 12.1 duurzame consumptie- en productiepatronen
- 12.2 natuurlijke hulpbronnen en gebruik
- 12.3 voedselverspilling
- 12.4 chemicaliën en afval
- 12.5 afvalreductie
- 12.6 duurzame praktijken, rapportering
- 12.7 overheidsopdrachten; relevante informatie en bewustzijn voor duurzame ontwikkeling

Brainstorm duurzaamheidsinitiatieven

Zoeken naar goede ideeën en interessante kansen binnen de gekozen duurzaamheidsthema's

Rekening houdend met volgende kansen en uitdagingen

- *(ntegratie OCMW & gemeente*
- *Welzijn personeel*
- *Vergrijzing*
- *Software/digitalisering/digitale service*
- *Verouderd patrimonium*
- *Toename armoede*

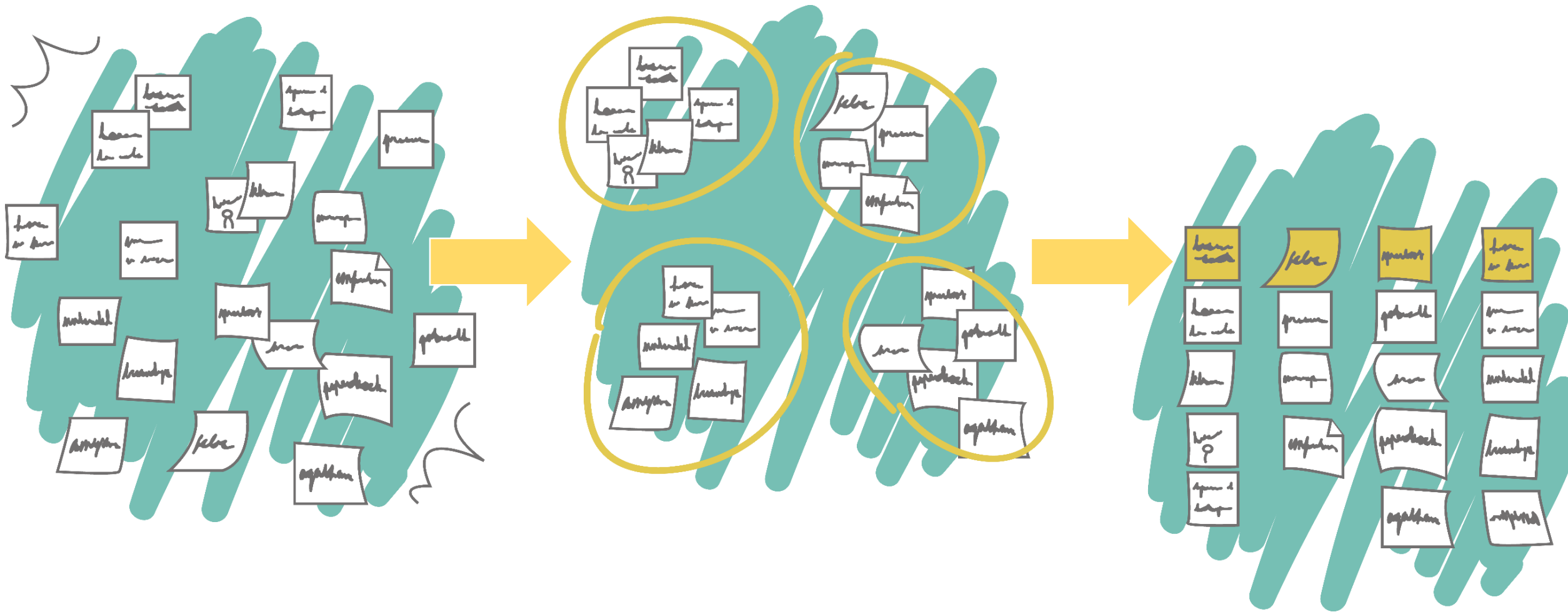

Welke concrete **acties** kunnen we ondernemen op het vlak van thema **X**, zowel op korte als lange termijn (ongeveer 5 jaar)?

- Houd rekening met de verschillende uitdagingen en kansen waarmee de organisatie te maken heeft.
- De acties mogen zowel heel praktisch als eerder strategisch zijn.

Discussieer per 2 of 3; minimaal 2 en maximaal 3 deelnemers per thema, daarna doorschuiven.

Cluster initiatieven duurzaamheidsinitiatieven

Sorteren van duurzaamheidsinitiatieven

Doel van deze workshop

01

De Sustatoolmethode:
gekozen thema's

02

Brainstorm
duurzaamheidsinitiatieven

03

04

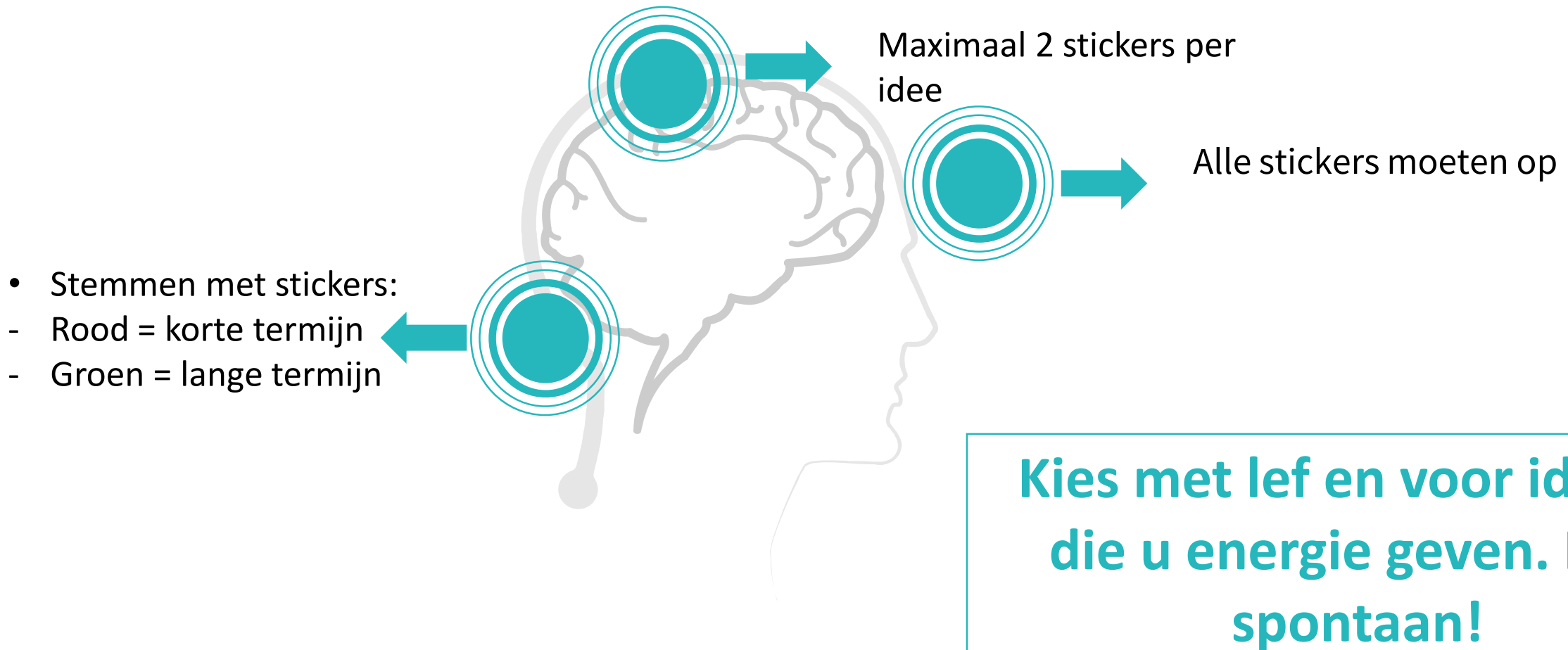
En nu?

05

Sorteren van duurzaamheidsinitiatieven

Doel van deze workshop

01

De Sustatoolmethode:
gekozen thema's

02

Brainstorm
duurzaamheidsinitiatieven

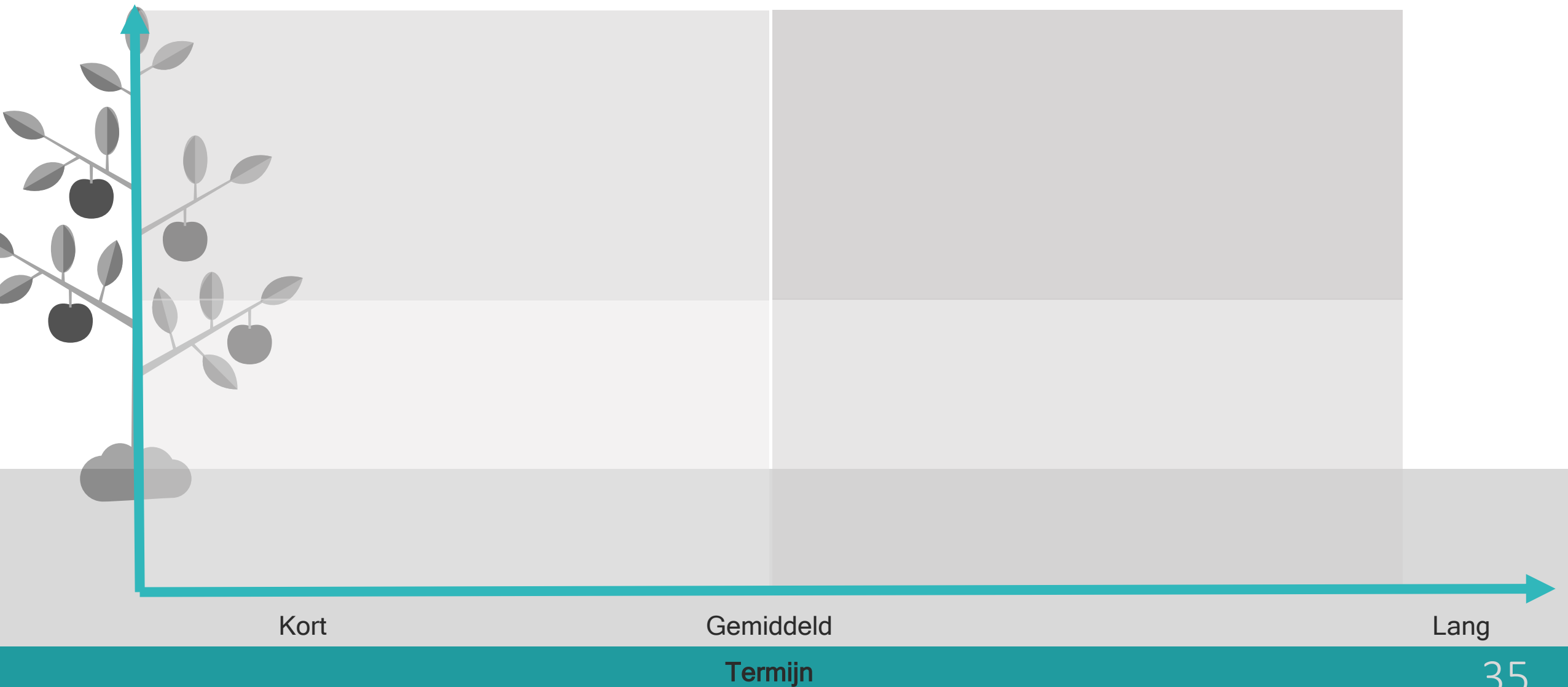
03

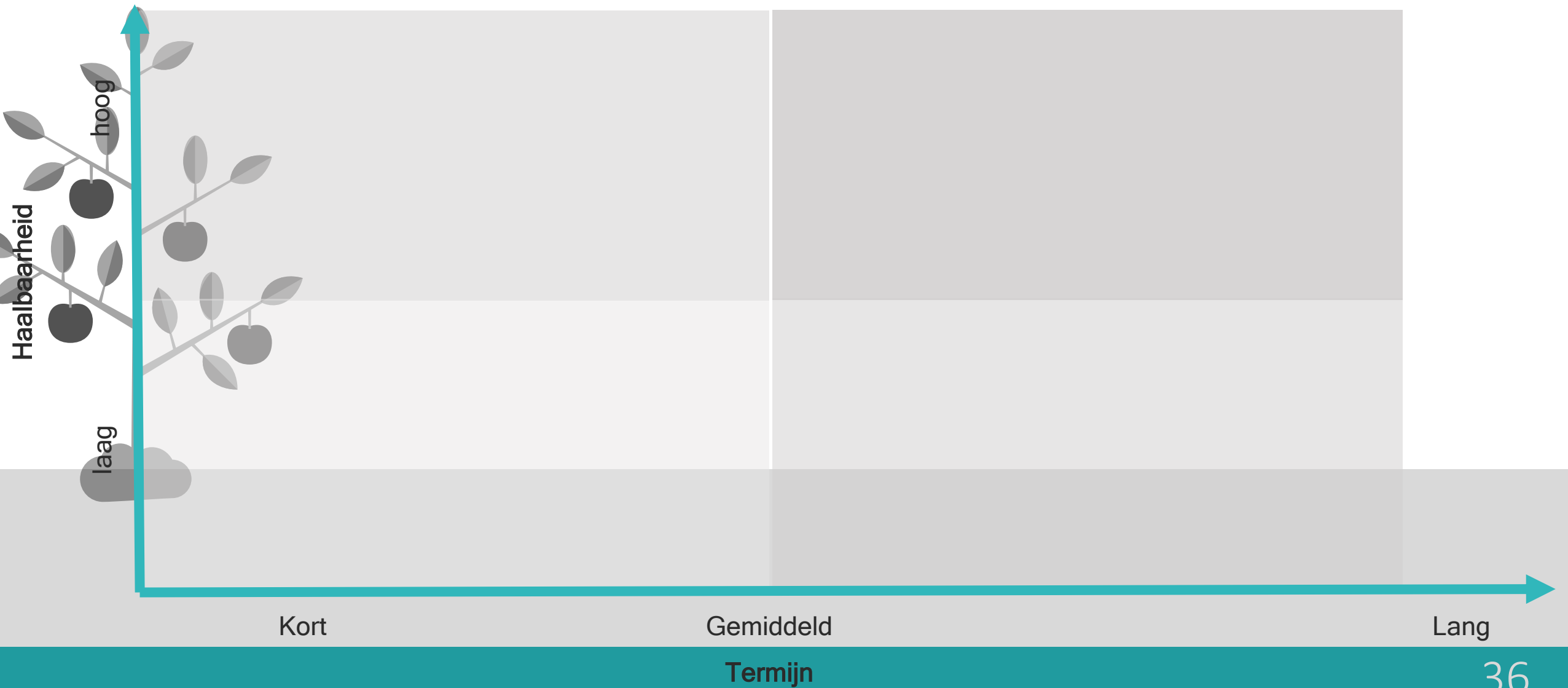
Sorteren van
duurzaamheidsinitiatieven

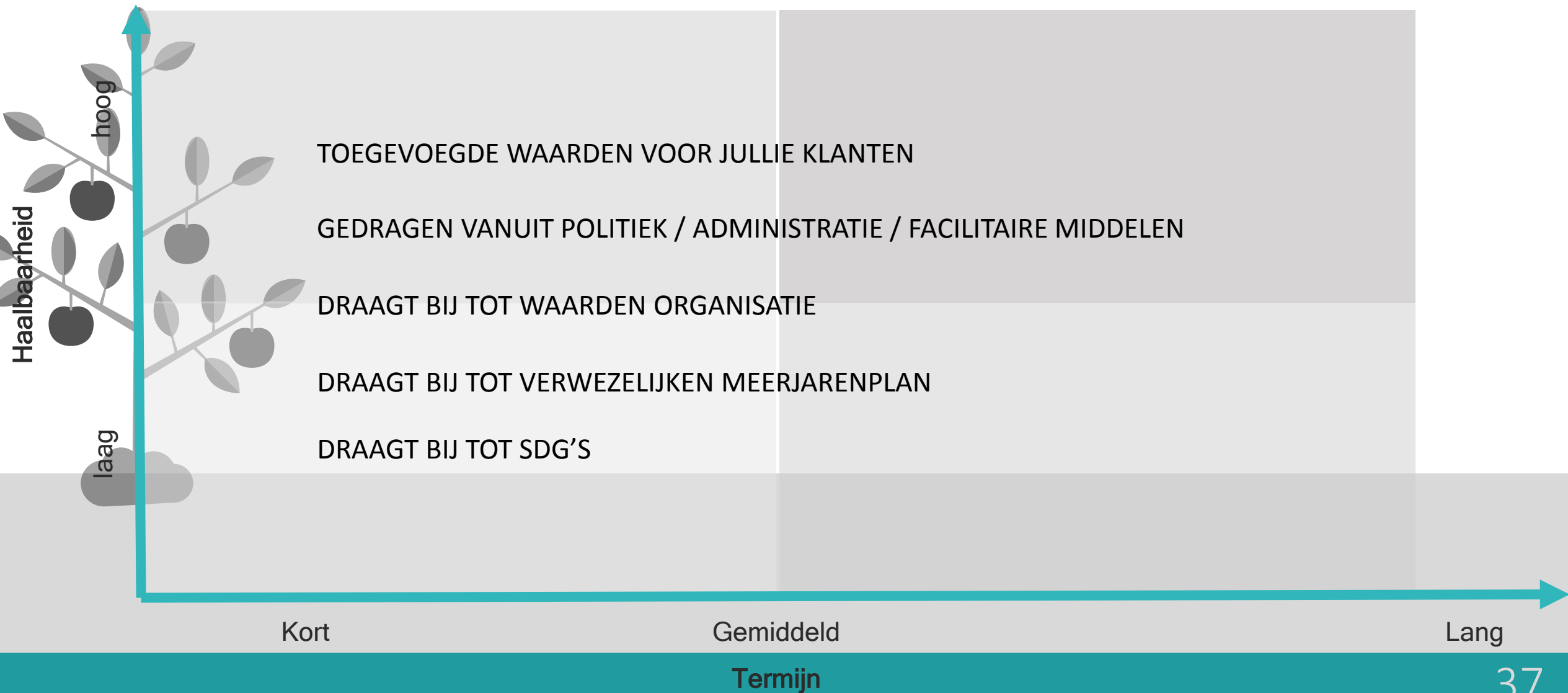
04

En nu?

05

Four steps towards roadmap

- 1) Gedeeld doel en strategie : SDG (WHY) en sustatool (HOW)
- 2) Brainstorming : acties en projecten
- 3) Ontwikkelen weegfactoren
- 4) Wegen projecten en uitzetten in tijdslijn
- 5) Opstellen roadmap
- 6) Aligneren (integreren) van roadmap in meerjarenplan

IDE DESIGN FOR AVIATION EXPERIENCE 2013-2016

● Graduation projects ● Co-creation ● PhD ● Active ● Other

Are you interested in an aviation design project or want more info? Then please send us an email or drop by at our office!

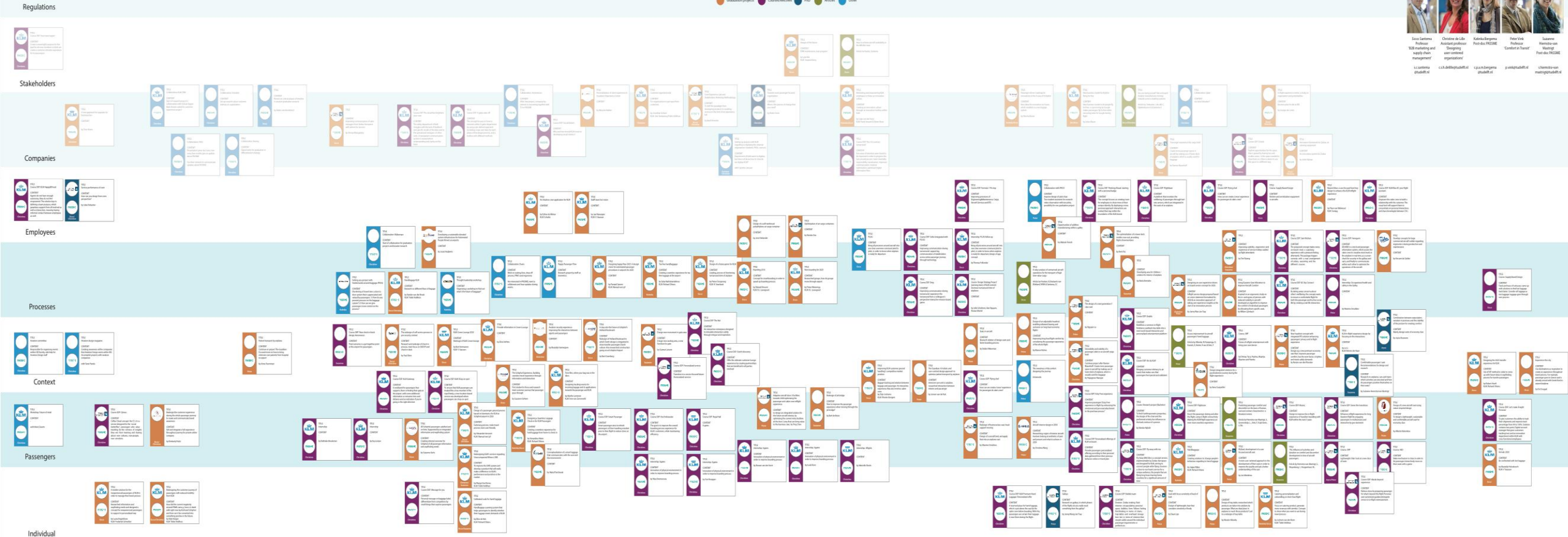
Sven Smeets
 Professor
 TU Delft
 Supply chain management
 s.smeets@tudelft.nl

Christine de Lille
 Assistant professor
 TU Delft
 Design user centered organization
 c.d.lille@tudelft.nl

Katrijn Bergme
 Post-doc RESIDE
 TU Delft
 g.bergme@tudelft.nl

Peter Van
 Professor
 TU Delft
 Combustion
 p.van@tudelft.nl

Lucienne
 Manager van
 Houttuin
 Post doc RESIDE
 l.lucienne@tudelft.nl

Gedeeld doel en Strategie (WHY)
(zie output workshop 1&2)

Strategie (zie workshop 1&2)

Brainstorm in SUSTA context (HOW)

Project selection Matrix

Weegfactoren

PROJECTEN	PERSOONLIJKE VOORKEUR	DRAAGT BIJ TOT...	WAARDEN	GEDRAGENHEID	CUSTOMER VALUE	SELECTIE	PROJECT FICHE		
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Projecten en acties</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p> <p>Project: .....</p>	Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Totaal:	SOGS Impact op stakeholders Verwettelijke meerjarenplan	Kwaliteitsvol werken Klantvriendelijkheid Samenwerken Respect	Administratie Politiek (Facilitaire) middelen	Hoe groot is de toegevoegde waarde voor jullie klanten?	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Finale score</p>	Projectstart ..... einde ..... Doelstelling .... Waar wil je aan werken en welke meetbare doelstelling hangt hieraan vast? Sponsor ..... Welke leidinggevende zal tijd en middelen vrij maken zodat het projectteam effectief en efficiënt het project kan uitvoeren? Trekker ..... Wie is enthousiast en verantwoordelijk voor de coördinatie van het project? Projectteam en .... Selecteer maximum 3 personen, zorg voor een mix van leidinggevenden en medewerkers. Zorg ervoor dat de betrokken afdelingen vertegenwoordigd zijn. Implementatieve verantwoordelijke ..... Coach ..... Projectschrijver ..... Wie zal het projectplan verder uitschrijven en voorstellen aan het projectteam, sponsor en leidinggevenden? In het projectplan dienen de doelstelling, de rolverdeling en samenwerking, de projectacties en projectplanning verder uitgeschreven te worden. Hoe vieren ..... Hoe zal er gevierd worden als de doelstelling gehaald wordt? Wanneer zal het team succes of falen na het project analyseren i.f.v. toekomstige werking? datum		
	Individuele scores								
	Laat je teamleden individueel elke project scoren, van 1 (minimum) tot 5 (maximum).			Geef een score van 0-10 om aan te duiden in welke mate het project aansluit bij de vastgelegde waarden.			Geef aan hoe groot het draagvlak is. (0 - 10)		
	Score in team de potentiële toegevoegde waarde, van 1 (miniem) tot 5 (maximaal)						Maak een projectkeuze a.d.h.v. een afweging van alle opgelijste elementen.		

Dit document is ontwikkeld binnen het onderzoeksprogramma van Antwerp Management School, Universiteit Antwerpen en Flanders Inlage. Dit werk valt onder Creative Commons Naamvermelding 4.0 Internationaal-Licentie.

PROJECTEN

Projecten en acties

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

PERSOONLIJKE VOORKEUR

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Totaal

Laat je teamleden individueel elke project scoren, van 1 (minimum) tot 5 (maximum).

DRAAGT BIJ TOT...

SOG's

Impact op stakeholders

Verwettelijke meerjarenplan

WAARDEN

Kwaliteitsvol werken

Klantvriendelijkheid

Samenwerken

Respect

Geef een score van 0-10 om aan te duiden in welke mate het project aansluit bij de vastgelegde waarden.

GEDRAGENHEID

Administratie

Politiek

(Facilitaire) middelen

Geef aan hoe groot het draagvlak is. (0 - 10)

CUSTOMER VALUE

Hoe groot is de toegevoegde waarde voor jullie klanten?

Score in team de potentiële toegevoegde waarde, van 1 (miniem) tot 5 (maximaal).

SELECTIE

Maak een projectkeuze a.d.h.v. een afweging van alle opgelijste elementen.

PROJECT FICHE

Projectstart ..... einde .....

Doelstelling .....

Waar wil je aan werken en welke meetbare doelstelling hangt hieraan vast?

Sponsor .....

Welke leidinggevende zal tijd en middelen vrij maken zodat het projectteam effectief en efficiënt het project kan uitvoeren?

Trekker .....

Wie is enthousiast en verantwoordelijk voor de coördinatie van het traject?

Projectteam en rol .....

Implementatieverantwoordelijke .....

Coach .....

Projectschrijver .....

Wie zal het projectplan verder uitschrijven en voorstellen aan het projectteam, sponsor en leidinggevenden?

In het projectplan dienen de doelstelling, de rolverdeling en samenwerking, de projectacties en projectplanning verder uitgeschreven te worden.

Hoe vieren .....

Hoe zal er gevierd worden als de doelstelling gehaald wordt?

Wanneer zal het team succes of falen na het project analyseren i.f.v. toekomstige werking? datum .....

Deze tool is ontwikkeld binnen het onderzoeksprogramma van Antwerp Management School, Universiteit Antwerpen en Flanders Inshape. Dit werk valt onder Creative Commons Naamvermelding 4.0 Internationaal-Licentie.

PROJECTEN

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

Project: .....

PERSOONLIJKE VOORKEUR

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Naam: .....

Totaal

Laat je teamleden individueel elke project scoren, van 1 (minimum) tot 5 (maximum).

DRAAGT BIJ TOT...

SOG's

Impact op stakeholders

Verwettigen meepierplan

WAARDEN

Kwaliteitsvol werken

Klantvriendelijkheid

Samenwerken

Respect

Geef een score van 0-10 om aan te duiden in welke mate het project aansluit bij de vastgelegde waarden.

GEDRAGENHEID

Administratie

Politiek

(Facilitaire) middelen

Geef aan hoe groot het draagvlak is. (0 - 10)

CUSTOMER VALUE

Hoe groot is de toegevoegde waarde voor jullie klanten?

Score in team de potentiële toegevoegde waarde, van 1 (miniem) tot 5 (maximaal)

SELECTIE

Finale score

Maak een projectkeuze a.d.h.v. een afweging van alle opgelijste elementen.

PROJECT FICHE

Projectstart ..... einde .....

Doelstelling .....

Waar wil je aan werken en welke meetbare doelstelling hangt hieraan vast?

Sponsor .....

Welke leidinggevende zal tijd en middelen vrij maken zodat het projectteam effectief en efficiënt het project kan uitvoeren?

Trekker .....

Wie is enthousiast en verantwoordelijk voor de coördinatie van het traject?

Projectteam en rol .....

Implementatieverantwoordelijke .....

Coach .....

Projectschrijver .....

Wie zal het projectplan verder uitschrijven en voorstellen aan het projectteam, sponsor en leidinggevend?

In het projectplan dienen de doelstelling, de rolverdeling en samenwerking, de projectacties en projectplanning verder uitgeschreven te worden.

Hoe vieren .....

Hoe zal er gevierd worden als de doelstelling gehaald wordt?

Wanneer zal het team succes of falen na het project analyseren i.f.v. toekomstige werking? datum .....

Deze tool is ontwikkeld binnen het onderzoeksprogramma van Antwerp Management School, Universiteit Antwerpen en Flanders Inshape. Dit werk valt onder Creative Commons Naamvermelding 4.0 Internationaal-Licentie.

Integreer de 6 Werven van SUSTA naar één roadmap

Transform

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

Grow

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

Run

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

WIKELINK: .....

Project Roadmap grid for Horizon 1, Transform and Grow phases. The grid consists of 6 rows and 1 column. The top row is labeled 'Transform' and contains 2 yellow sticky notes. The second row contains 4 yellow sticky notes. The third row contains 3 yellow sticky notes. The fourth row contains 4 yellow sticky notes. The fifth row contains 4 yellow sticky notes. The sixth row contains 2 yellow sticky notes.

Horizon 1

Project Roadmap grid for Horizon 2, Transform and Grow phases. The grid consists of 6 rows and 1 column. The top row contains 1 yellow sticky note. The second row is empty. The third row contains 4 yellow sticky notes. The fourth row contains 5 yellow sticky notes. The fifth row contains 3 yellow sticky notes. The sixth row contains 1 yellow sticky note.

Horizon 2

Project Roadmap grid for Horizon 3, Transform and Grow phases. The grid consists of 6 rows and 1 column. The top row is empty. The second row is empty. The third row contains 2 yellow sticky notes. The fourth row contains 4 yellow sticky notes. The fifth row contains 3 yellow sticky notes. The sixth row contains 2 yellow sticky notes.

Horizon 3

IDE DESIGN FOR AVIATION EXPERIENCE 2013-2016

● Graduation projects ● Co-creation ● PhD ● Active ● Other

Are you interested in an aviation design project or want more info? Then please send us an email or drop by at our office!

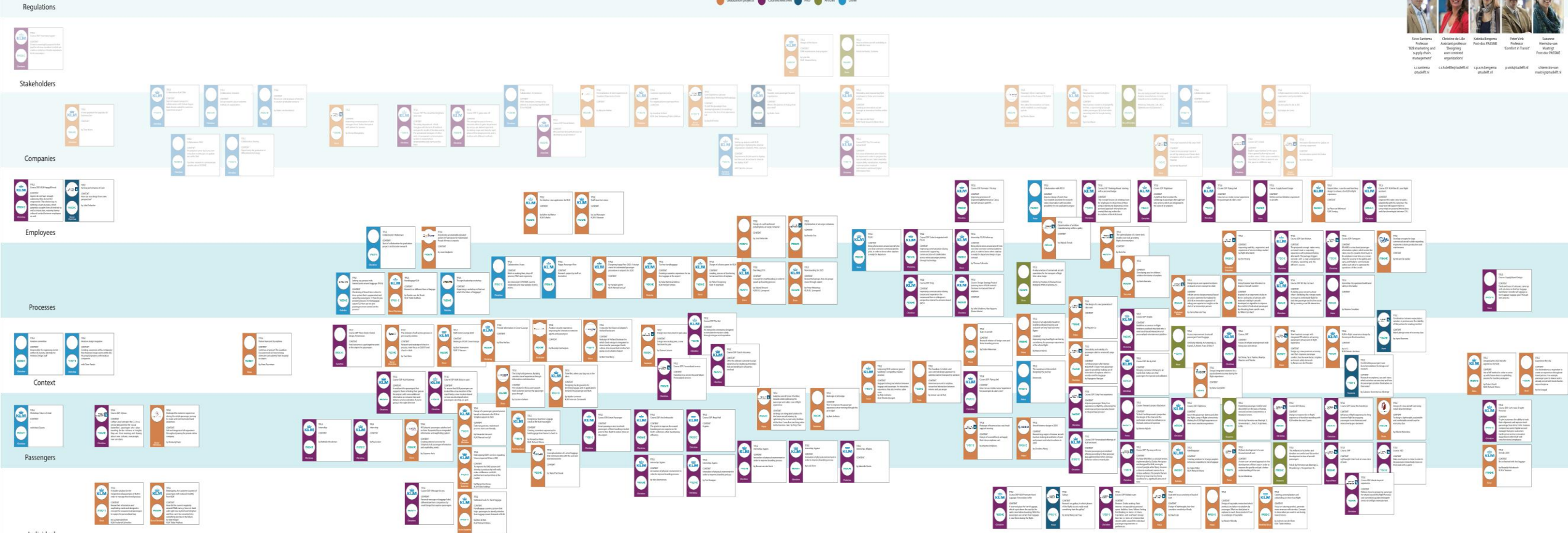
Scott Smeets
 Postdoc
 3D marketing and supply chain management
 s.smeets@uhasselt.be

Christine de Lille
 Assistant professor in Design
 user-centred organization
 c.d.lille@uhasselt.be

Katrijn Bergmans
 Post-doc PEGASE
 k.bergmans@uhasselt.be

Peter Van Casteren
 Professor
 Customer Service
 p.vancasteren@uhasselt.be

Lucienne Hermans van Houtegger
 Post doc PEGASE
 l.hermans@uhasselt.be

Maak je eerste actie concreet

PROJECTEN	PERSOONLIJKE VOORKEUR	DRAAGT BIJ TOT...	WAARDEN	GEDRAGENHEID	CUSTOMER VALUE	SELECTIE
Project:	Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Naam: ..... Totaal	SOG's Impact op stakeholders Verwettigen meepierplan	Kwaliteitsvol werken Klantvriendelijkheid Samenwerken Respect	Administratie Politiek (Facilitaire) middelen	Hoe groot is de toegevoegde waarde voor jullie klanten?	
Project:						
Project:						
Project:						
Project:						
Project:						
Project:						
Project:						
Project:						
Project:						

Laat je teamleden individueel elke project scoren, van 1 (minimum) tot 5 (maximum).

Geef een score van 0-10 om aan te duiden in welke mate het project aansluit bij de vastgelegde waarden.

Geef aan hoe groot het draagvlak is. (0 - 10)

Score in team de potentiële toegevoegde waarde, van 1 (miniem) tot 5 (maximaal).

Maak een projectkeuze a.d.h.v. een afweging van alle opgelijste elementen.

PROJECT FICHE
Projectstart ..... einde .....

Doelstelling .....

Waar wil je aan werken en welke meetbare doelstelling hangt hieraan vast?

Sponsor .....

Trekker .....

Projectteam en .....

Implementatieve verantwoordelijke .....

Coach .....

Projectschrijver .....

Wie zal het projectplan verder uitschrijven en voorstellen aan het projectteam, sponsor en leidinggevenden?

In het projectplan dienen de doelstelling, de rolverdeling en samenwerking, de projectacties en projectplanning verder uitgeschreven te worden.

Hoe vieren .....

Maak een projectkeuze a.d.h.v. een afweging van alle opgelijste elementen.

Hoe zal er gevierd worden als de doelstelling gehaald wordt?

Wanneer zal het team succes of falen na het project analyseren i.f.v. toekomstige werking? datum .....

My first project

Deze tool is ontwikkeld binnen het onderzoeksprogramma van Antwerp Management School, Universiteit Antwerpen en Flanders Inhage. Dit werk valt onder Creative Commons Naamvermelding 4.0 Internationaal-Licentie.

Strategiesprint Project sheet

Kom van project tot plan

Project ~~~~~

Start date ~~~~~ End date ~~~~~

Objective

~~~~~  
~~~~~  
~~~~~

Sponsor

~~~~~

Project leader

~~~~~

Project team & roles

~~~~~  
~~~~~  
~~~~~

~~~~~  
~~~~~

Responsible for implementation

~~~~~

Project writer

~~~~~

How to celebrate

~~~~~  
~~~~~  
~~~~~

Debriefing date ~~~~~